

KOSTNADSBEGREPP I DEN OFFICIELLA STATISTIKEN OM KOMMUNER OCH LANDSTING

FÖLJANDE BEGREPP BÖR BESKRIVAS OCH ANVÄNDAS PÅ SAMMA SÄTT AV OLIKA AKTÖRER:

Produktionskostnad =

Bruttokostnad
minus entreprenad och köp av huvudverksamhet (kommunal
terminologi) / köp av verksamhet (landstingskommunal terminologi)
minus lämnade bidrag och transfereringar
minus interna intäkter

Kostnad för det egna åtagandet=

Bruttokostnad
minus interna intäkter
minus försäljning till andra kommuner och landsting

Finansiering via skatter och generella statsbidrag (nettokostnad) =

Bruttokostnad
minus externa och interna intäkter (dvs bruttointäkter)

Bakgrund

Idag förekommer olika kostnadsbegrepp i den officiella statistiken. Statistikansvariga myndigheter har valt att beskriva kostnaderna som kommuner och landsting har för olika verksamheter på olika sätt. T.ex. finns det skillnader i vilka olika kostnads- och intäktslag som tas med respektive dras ifrån för skolverksamhet, jämfört med vård och omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning eller individ- och familjeomsorg. Det finns naturligtvis olika skäl till att det har blivit så men det kan ändå konstateras att företeelsen med olika kostnadsbegrepp försvårar användningen av statistiken. I syfte att underlätta kommuners och landstings egen användning av statistiken föreslås i denna PM enhetliga definitioner och terminologi för nyckeltal för kostnader i de olika verksamheterna för den kommunala sektorn.

Tre ändamål med kostnadsredovisningar

Kostnader kan beräknas för olika ändamål, och ur ett kommun- och landstingsperspektiv identifierar vi primärt tre sådana:

1. Att erhålla ett mått på *kostnaden för den egna produktionen*
2. Att erhålla ett mått på *kostnaden för det egna åtagandet*
3. Att erhålla ett mått på *behov av finansiering genom skatter och generella statsbidrag*

Produktion i egen regi

Produktion = omvandling av resurser till varor och tjänster

Då en vara eller tjänst ska produceras används olika resurser. Då kommunen eller landstinget själv är producent av en tjänst, måste produktiviteten kunna beräknas och bedömas. Om man har ett mått på kostnaden för produktionen av varorna och tjänsterna och kan koppla ihop det med mängden producerade varor/tjänster, kan man beräkna produktivitetsutvecklingen.

*Produktionskostnad =
Bruttokostnad
minus entreprenad och köp av huvudverksamhet (kommunal
terminologi) / verksamhet (landstingskommunal terminologi)
minus lämnade bidrag och transfereringar
minus interna intäkter*

- Entreprenad och köp av huvudverksamhet dras bort eftersom andra än den egna kommunen/landstinget har producerat tjänsten.¹
- Lämnade bidrag och transfereringar (kommunal terminologi) / lämnade bidrag (landstingskommunal terminologi) dras bort eftersom det inte är fråga om kostnader för produktion av varor eller tjänster.
- Interna intäkter dras bort för att de motsvarar kostnader för andra verksamheter i kommunen/landstinget än den aktuella.

Det egna åtagandet

Det egna åtagandet är all den verksamhet (inklusive transfereringar) som kommunen/landstinget har definierat som sin, och som riktar sig till den egna befolkningen.

Kommuner och landsting är skyldiga att erbjuda sina invånare vissa tjänster och ekonomiskt stöd, och har också möjlighet att själv välja att erbjuda ytterligare tjänster om de finner det lämpligt. Exempel på ekonomiskt stöd som ingår i åtagandet är primärkommunernas

---

¹ Köp av stödverksamhet ska inte dras bort. För en verksamhet i kommunal/landstingskommunal regi finns ett val att utföra stödverksamhet själv eller att köpa in den från någon annan. För att produktionskostnader för huvudverksamheten ska bli jämförbara mellan kommuner/landsting krävs att kostnaderna för stödverksamhet ingår, oavsett i vilken regi den bedrivs.

ekonomiska bistånd till enskilda. I åtagandet ingår inte att erbjuda tjänster till andra invånare än de egna.

$$\begin{aligned} \text{Kostnaden för åtagandet} &= \\ &\text{Bruttokostnad} \\ &\text{minus interna intäkter} \\ &\text{minus försäljning till andra kommuner och landsting} \end{aligned}$$

- Från bruttokostnaderna för verksamheten dras interna intäkter, eftersom de interna intäkterna motsvarar kostnaderna för *andra verksamheter* i kommunen/landstinget.
- Intäkter från försäljning av verksamhet till andra kommuner och landsting (andra landsting och kommuner) dras bort för att det avser tjänster som erbjuds *andra kommuners (landstings) invånare* eller är den egna befolkningens *konsumtion av landstingsverksamhet (för landsting: kommunal verksamhet)*.

Kostnaden för åtagandet är ett mått på det totala finansieringsbehovet för det egna åtagandets utförande; dessa kostnader ska finansieras med verksamhetens egna intäkter och med medel från den centrala budgeten.²

Finansiering genom skatter och generella statsbidrag

Den kostnad som ska finansieras genom skatteintäkter och generella statsbidrag (inkl. utjämning)³ benämns *nettokostnad* och beräknas som:

$$\begin{aligned} \text{Nettokostnad} &= \\ &\text{Bruttokostnad} \\ &\text{minus interna och externa intäkter} \end{aligned}$$

- Från bruttokostnaderna för verksamheten dras interna intäkter, eftersom de interna intäkterna motsvarar kostnaderna för *andra verksamheter* i kommunen/landstinget.
- Externa verksamhetsintäkter dras av eftersom de minskar behovet av finansiering från annan källa än den egna verksamheten.

På landstingssidan används nettokostnaden ofta som ett mått på kostnaden för landstingets åtagande (under benämningen "konsumtion"), och för många delverksamheter är skillnaden mycket liten.

---

² I SCB:s och SKL:s gemensamma produkt Vad kostar verksamheten i Din kommun? ("VKV") benämns kostnaden för åtagandet, som det beskrivs här, som ett mått på den kommunala "konsumtionen". Den gängse definitionen av konsumtion – en slutanvändares förbrukning av resurser – inkluderar dock inte transfereringar. Den traditionella definitionen av konsumtion kräver dessutom att bruttokostnaden reduceras med brukaravgifter, eftersom man anser att brukaren står för slutanvändning motsvarande avgiftsbeloppet. Det som här kallas "åtagandekostnaden" bör därför inte beskrivas som en konsumtionskostnad.

³ En heltäckande beskrivning av den finansiering som nettokostnaden beskriver innehåller också finansnettot, och på kort sikt kortfristiga lån.